

טעם שבירת הלוחות

1	עונש או תוצאה מן החטא
1	ע"פ הדבור
2	הגנת ישראל
4	פרחו האותיות
5	ירידה לצורך עליה - כפלים לתושיה
5	ללמד על האמונה הנכונה
5	נספח: לעיון נוסף

בדברי חז"ל ומפרשי המקרא הובאו כמה גישות כלליות בביאור הטעם לשבירת הלוחות:

עונש או תוצאה מן החטא

לפי פירוש הפשוט הטעם לשבירת הלוחות הוא בגלל שנתרגו משה על חטאם ושבר את הלוחות¹, או שכל כך כאב לו החטא, עד שתשש כחו ולא הי' ביכולתו להחזיקם עוד.² ויש שפירשו³ שמשה עשה חשבון פשוט: במצות קרבן פסח – אחד מתרי"ג מצוות – כתוב⁴ כָּל בֶּן נֹכֵר לֹא יֵאכַל בוֹ, שמי שהמיר דתו ("נתנכרו מעשיו לאביו שבשמים"⁵) אין לו חלק במצוה זו, על אחת כמה וכמה אלו שאינם ראויים לקבל את התורה כולה.

ע"פ הדבור

לפי חז"ל, משה שבר את הלוחות על פי ציווי מפורש מהקב"ה.⁶

- 1) אבן עזרא שמות (לב, יט): וירא את העגל והמחולות סביביו. ומרוב קנאת משה – שבר הלוחות שהיו בידי.
  - 2) רשב"ם שמות (לב, יט): כשראה את העגל תשש כחו ולא הי' בו כח [...] השליכם רחוק ממנו קצת שלא יזיק את רגליו בנפלים כדרך כל משליכי משוי כשאין בהם כח לשאת
  - 3) שמות (לבי, יט): וַיִּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלַת וַיִּחַר אֵף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַח מַיְדוֹ אֶת הַלַּחַת וַיִּשְׂבֵר אֹתָם תַּחַת הַהָר רַשִׁי: וישלך מידי וגו' - אמר מה פסח שהיא אחת מן המצוות, אמרה תורה (שמות יב מג) כל בן נכר לא יאכל בו, התורה כלה כאן, וכל ישראל משומדים ואתננה להם?
  - 4) שמות (יב, מג): כָּל בֶּן נֹכֵר לֹא יֵאכַל בוֹ.
  - 5) רש"י שמות (יב, מג): כל בן נכר – שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים. ואחד נכרי ואחד ישראל משומד במשמע.
  - 6) אבות דרבי נתן ב: רבי יהודה בן בתירא אומר לא שבר משה את הלחות אלא שנאמר לו מפי הגבורה שנאמר פה אל פה אדבר בו (במדבר י"ב ח) פה אל פה אמרתי לו שבר את הלחות. וי"א לא שבר משה את הלחות אלא שנאמר לו מפי הגבורה שנאמר וארא והנה חטאתם לה' אלקיכם (דברים ט' ט"ז) אינו אומר וארא אלא שראה שפרח כתב מעליהם. אחרים אומרים לא שבר משה את הלחות אלא שנאמר לו מפי הגבורה שנאמר ויהיו שם כאשר צוני אינו אומר צוני אלא שנצטוו ושברן. רבי אלעזר בן עזריה אומר לא שבר משה את הלחות אלא שנאמר לו מפי הגבורה שנאמר אשר עשה משה לעיני כל ישראל (שם ל"ד י"ב) מה להלן נצטוו ועשה אף כאן נצטוו ועשה. רבי עקיבא אומר לא שבר משה את הלחות אלא שנאמר לו מפי הגבורה שנאמר ואתפוש בשני הלחות (שם ט' י"ז) במה אדם תופס במה שיכול לבורא [ס"א לשברן*]. רבי מאיר אומר לא שבר משה את הלחות אלא שנאמר לו מפי הגבורה שנאמר אשר שברת (שם י' ב') יישר כוחך ששברת.
- * בפירושו החיד"א לאדר"ג כתב: במה שיכול לשבר כצ"ל. ורצונו לומר במעשה אדם לא ברוחני והכא ראה דהלך הרוחניות והוי כאלו אמר לו הקב"ה שישברם. א"נ יש לצדד כי קודם ששיברם לא פרחו האותיות אן נצטווה שישברם ולהכי שיברם דהיה יכול לשבר שציוהו ה' אבל בלי ציווי ה' לא היה יכול לשבר.

